

PŘÍZVUK PŘÍDAVNÝCH JMEN SLOVESNÝCH MINULÝCH TRPŇYCH

1. U sloves na **-atъ**, **-ять** mají předavná jména slovesná minulá napisacť — написанный, признáť — признанный, основаť — основанный, sdeľať — сдѣланній, uslyšať — услышанный.

2. U sloves I. časová je přízvuk **ённый** přizvučná, jestliže ve všechn tvarach minulého času slovesa (kromě tvarů mužského rodu) je přizvuk na koncovce: привезти (привезла, привезлъ, привезлъ) — привезённый, stejně tak přinesený, испечённый, отведённый arod. V ostatních případech zůstává přízvuk na kmene: остріженый. U sloves II. časování je přízvuk stejný jako ve 2. osobě jednotného čísla přítomného času: заметить — замеченный, захватить — захваченный, поразить — поражённый.

3. Předavná jména slovesná s příponou **-ты** mají i slovesa na **-ну** přízvuk před **-ну** (натянутъ —натянутый, тронуть — тронутый), u jednoslabičných bezpředponových i od nich odvozených přednových sloves je přízvuk stejný jako v infinitivu: взять — взятый, спеть — спетый, одеть — одетый, разрѣтъ — разрѣтый. Někdy přízvuk přechází na předponu: нанять — нанятый, отнять — отнятый, пропитъ — пропитый, запереть — запертыи, прожить — прожитый.

PŘÍZVUK PRÍČESTÍ MINULÝCH TRPŇYCH

Přízvuk je stejný jako v odpovídajícím tvaru předavného jména slovesného: прочитанный — прочитанъ, -а, -о, -ы; написанный — напісанъ, -а, -о, -ы; основанный — основованъ, -а, -о, -ы; составленный — составленъ, -а, -о, -ы, nebo je pohyblivý, přičemž zpravidla odpovídá tvaru přízvuku minulého času: съданъ, -ана, -ано, -аны (съдалъ, -а, -о, -и), пройти, -итъ, -о, -ы (пробежилъ, -а, -о, -и), разлѣтъ, -а, -о, -ы (разлїлъ, -а, -о, -и).

Příčestí od předavných jmen slovesných na **-ённый** mají přízvuk na koncovce: привезённый — привезёнъ, -ена, -ено, -ены; прivedённый — приведёнъ, -ена, -ено, -ены; заключённый — заключёнъ, -ена, -ено, -ены.

Od tvarů na **-еный** je přízvuk na kmene: составленный — со-
стравленъ, -а, -о, -ы; остріженый — остріженъ, -а, -о, -ы.
Existují zde tyto přízvukové typy:

Číslo	Rod	Stálý přízvuk		Pohyblivý přízvuk	
		na kmene	na koncovce	na kmene a v žen. rodě na koncovce	na předponě a v žen. rodě na koncovce
jedno notné	mužský ženský střední	составленъ составлена составлено	привезёнъ привезена привезено	разлѣтъ разлїтъ	созданъ создана создано
množ- né	pro všechny rody	составлены	привезены	разлиты	созданы

PŘECHODNÍKY

Přechodníky vyjadřují průvodní děj a vztahují se jak k podmětu, tak k případku. Označují děj současný (přechodník přítomný) nebo předčasný (přechodník minulý). V ruštině nemění přechodníky svůj tvar ani podle rodu, ani podle čísla.

Přechodník přítomný

se tvorí od kmene přítomného sloves nedok. vidu příponou **-я** (ро ж, ш, ч, щ, -а): я работаю — работая (pracuje, pracujíc, pracuje), я держу — держа (drží, držíc, držice). Např.: Читая книгу, она слушает музiku.

1. Slovesa na **-авать**, která při časování **-ва-** upouštějí, tvoří přechodník s touto příponou: давать — давая, вставать — вставая, признавать — признавая apod.

2. Sloveso **быть** má tvar přechodníku **будуши** (jsa, jsouc, jsouce), od kterého se přechodník netvori a nahrazuje se přechodníkem **желáti**.

3. Přechodníky na **-я** (-a) se tvoří také od některých sloves dokonavých (придá, дойдá, пройдá, увидá, отvezá, пристрéta), mají však význam přechodníku **minulého** (označují předčasný děj),

např.: *Придя домой, я включил радиоприёмник.* — *Кdyž jsem přišel domů, zapnul jsem rádio.*

4. Celá řada sloves přechodníků přítomný netvoří: slovesa na **-чи**, jednoslabičná slovesa typu **шиТЬ**, slovesa na **-нуть** (mónout), slovesa bez samohlásky při časování (ждать — ждУ), slovesa I. časování se střídáním kmenové souhlásky (**мáзать** — **мáжУ**, писать — **пишУ**) aj.

5. Rýzvuk je stejný jako v 1. osobě jednotného čísla přítomného času: **я держу** — держá, я смотрю — смотрй, я промы — просý, я терплю — терпý. Výjimky: сидя, лёжа.

Přechodník minulý

se tvoří od kmene infinitivního sloves dok. vidu připojením přípony **-в(ши)**, končí-li kmen na samohlásku, nebo **-ши**, končí-li kmen na souhlásku:

Minulý čas	Přípona	Přípona	Přechodník
он сделá-л	-в(ши)	он сделав(ши)	сделáв(ши)
он крикну-л	-в(ши)	он крикнув(ши)	крикнув(ши)
он принёс	-ши	он принёс	принёсши
он вопрос		он вопросил	въпросил
он зажёг		он зажёг	зажёгши

1. Slovesa na **-еरéть** mohou mít přechodník na **-в(ши)** i na **-ши**: умерев(ши) nebo умерши, заперев(ши) nebo заперши.

2. Slovesa na **-стý**, která mají při časování na konci kmene **-д-** nebo **-т-**, tvoří přechodník minulý s touto souhláskou: привестý — привёдши, расцвести — расцвёти, приобрести — приобрёсти.

3. Rýzvuk přechodníků na **-в(ши)** je stejný jako v infinitivu pročitáТЬ — прочитав(ши), крикнуть — крикнув(ши), попросить — попросиЬ(ши). Přechodníky na **-ши** mají rýzvuk před touto příponou: принёсши, зажёгши, умёрши, může však být i na předponě: бытперши, зáперши.

Přechodníky minulé (od sloves dokonaného vidu)
Přechodníky minulé (od sloves nedokonaného vidu)

upnúť	- и	upnúť	- и
upnúť	- и	upnúť	- и
upnúť	- и	upnúť	- и
upnúť	- и	upnúť	- и
upnúť	- и	upnúť	- и

Minulý kmen

Пřípony kmen